

Löytyykö Paras?

Palstalla seurataan kunta- ja palvelurakennemuutoksen etenemistä eri puolilla Suomea.

Arja Pasanen

Nilsin kaupungin perusturvajohtaja

kuva:Erja Saarinen

Miten Nilsin sosiaalipalvelut on järjestetty?

Tulin Nilsiin Viitasaarelta 2006 tehtävänäni yhdistää sosiaali- ja terveystoimi. Ne yhdistettiin samana vuonna.

Miten Paras pistää palvelut uusiksi?

Vuoden 2007 alussa Nilsii, Lapinlahti, Varpaisjärvi ja Maaninka ottivat yhteyttä Siilinjärveen, jotta sosiaali- ja terveyspalvelut järjestettäisiin yhdessä. Lähes 40 000 asukkaan alueella palvelut olisi järjestänyt suurin kunta, 21 000 asukkaan Siilinjärvi isäntäkuntana. Varpaisjärvi ja Lapinlahti olisivat kuitenkin halunneet tehdä vain joissain palveluissa yhteistyötä.

Maaninka 3 500 asukkaallaan ja Nilsii 6 500 asukkaallaan sekä Siilinjärvi ja Siilinjärven ja Maaninkan terveydenhuollon kuntayhtymä lähtivät valmistelemaan yhteistä sosiaali- ja terveystointia, johon kuuluvat kaikki sosiaali- ja terveyspalvelut, myös päivähoito. Vain ympäristöterveydenhuolto jää ulkopuolelle.

Kunnilla ei ole aiemmin ollut paljonkaan yhteistyötä, mutta ne ovat samantapaisia kuntia, joissa lasten määrä kasvaa ja työllisyys on hyvä. Nilsii ja Maaninka ovat Siilinjärven naapureita, vaikka ne eivät kuulu samaan seutukuntaan.

Miten näet päivähoiton paikan?

Kuntien yhteistä päivähoitoa tarvitaan, koska ihmisten työssäkäyntialueet eivät noudata kuntarajoja. Maaninkalla päivähoito oli sivistystoimessa, Siilinjärvellä perusturvassa ja Nilsissä perusturvassa muilta osin, paitsi esiopetus sekä sivistystoimen että perusturvan järjestämänä. Nyt se siirtyy perusturvaan, jossa se tulee kustannustehokkaimmin hoidettua. Sen järjestäminen koko alueella sivistystoimessa olisi merkinnyt noin viiden henkilötyövuoden lisäystä, jos esiopetuksen työntekijät olisivat olleet opettajien virkaehtosopimuksen piirissä. Palkka- ja lomaetuuksien vuoksi henkilökunta toivoi päivähoiton sijoittuvan sivistystoimeen.

Päivähoitoikäinen lapsi on leikkivä ja kehittyvä, osa sosiaalista yhteisöä, ei vielä oppivelvollinen. Lapsen monipuolisen kehityksen suunnitelma, varhaiskasvatuksen suunnitelma, toteutuu yhtä lailla perusturvassa kuin sivistystoimessa. Yhteistyö koulun kanssa on erittäin tärkeää.

Miten palvelut järjestetään uudessa organisaatiossa?

Palvelut tuottaa vuoden 2010 alusta Siilinjärven kunnan liikelaitos. Niitä tilaavat kunnat. Kunnilla on yhteinen perusturvalautakunta.

Liikelaitoksessa toiminta saadaan itsenäisemmäksi – se ei jää niin tiukasti Siilinjärven kunnan hallinnon alle. Liikelaitoksella on oma johtokunta, asiantuntijaelin, joka toimii johtajan tukena. Sen jäsenten pitäisi olla samaan tapaan eri alojen asiantuntijoita kuin yritysten hallitusten jäsenet.

Lapsi- ja perhepalveluihin kootaan päivähoito, lastensuojelu, äitiyshuolto ja neuvola sekä perheiden sosiaalityö. Aikuispalveluihin kuuluvat mielenterveyspalvelut, kuntoutus, aikuissosiaalityö ja kehitysvamma- ja vammaispalvelut. Lisäksi ovat vanhuspalvelut ja hoitopalvelut.

Kehitysvammaisten palveluiden järjestämistä selvitetään. Nilsii tekee yhteistyötä Vaalijalan kuntayhtymän kanssa, kun taas Siilinjärvi on järjestänyt palvelut pitkälti itse.

Vielä ei ole päätetty, mitkä palvelut säilyvät lähipalveluina. Yhteistyösopimuksen mukaan tarkoitus on siirtyä entistä enemmän varhaiseen puuttumiseen ja ongelmia ehkäisevään toimintaan.

Mitä sosiaali- ja terveyspalveluiden tulevaisuus näyttää?

Näen ratkaisun erittäin hyvänä. Kovin pienet kunnat eivät pysty tuottamaan tarvittavia palveluita tai tekevät sen tehottomasti – resurssit ovat asiakaskuntaan nähden liian suuret.

Ratkaisu antaa mahdollisuuksia parantaa palveluita. Oman kunnan röntgenin lähtö voi hirvittää monia, mutta ihminen käy röntgenissä niin harvoin, että siihen voi vähän matkustaakin. Toisaalta uudessa palvelupisteessä on entistä monipuolisemmat palvelut, joten samalla voi hoitaa muitakin asioita.

Esimerkiksi nuorelle dementoituneelle ihmiselle ei välttämättä pystytä perustamaan pienessä kunnassa vertaisryhmää. Isommalla alueella tämä on mahdollista ja ihminen löytää leimautumatta tukea.

Sosiaalityöhön tulee iso tiimi, parisenkymmentä sosiaalityöntekijää. Tämä antaa mahdollisuuksia erityisosaamisen kehittämiseen.

Uudelle alueelle pystymme palkkaamaan geriatrin. Saamme myös käyttöömmme lastenpsykiatrin Siilinjärveltä ja pystymme vähentämään ostoja yliopistosairaalaista.

Vanhuspalveluissa kunnilla on ollut paljon kehittämissuunnitelmia hieman eri aiheista. Nyt pääsemme hyödyntämään toistemme kehittämistyön tuloksia.